

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Затверджено
наказом ректора
від 25.06.2015 № 1701-1/255

Тимчасовий стандарт вищої освіти

бакалавра

за

освітньо-професійною програмою

6.040104 Географія

Схвалено Вченою радою університету 29 травня 2015 року, протокол № 6.

Тимчасовий стандарт підготовки	<u>бакалавра</u>
за напрямом підготовки	<u>6.040104 «Географія»</u>
Тип диплому	<u>одиничний</u>
Обсяг програми	<u>240 кредитів ЄКТС</u>
Нормативний термін навчання	<u>4 роки (на основі повної загальної середньої освіти)</u>

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за програмою, і вимоги до професійного відбору вступників.

Умови прийому розробляє Міністерство освіти і науки України. Згідно з ними Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна розробляє власні правила прийому, які затверджуються Міністерством освіти і науки України.

Навчатися за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра за напрямом підготовки 6.040104 «Географія» можуть громадяни України, зарубіжних країн, інші, які мають повну загальну середню освіту. Абітурієнти повинні мати державний документ (атестат) про повну середню освіту встановленого зразка або про професійну підготовку, сертифікати зовнішнього незалежного оцінювання з географії, української мови і літератури, математики (або іншого предмету за вибором, що визначається вченою радою факультету кожного року).

Вступники, що мають відповідні сертифікати, додаткових вступних випробувань зі спеціальності не проходять. За визначених Міністерством умов при неможливості проходження абітурієнтами зовнішнього незалежного оцінювання, відбуваються вступні випробування (співбесіди) з сучасних проблем географії з метою визначення аналітичних і творчих здібностей, мотивації до роботи у галузі географії. Співбесіда відбувається державною мовою.

Громадяни інших держав приймаються на навчання за напрямом підготовки 6.040104 «Географія» на підставі міжнародних договорів на умовах, визначених цими договорами, а також договорів, укладених навчальним закладом із зарубіжними навчальними закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів.

Усі вступники користуються рівними правами незалежно від статі, расової, національної приналежності, соціального майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, віросповідання, місця проживання та інших обставин.

Особливих протипоказань щодо навчання за напрямом підготовки 6.040104 «Географія» з точки зору психологічних властивостей особи, вікових або інших обмежень не існує. Медичні протипоказання – у відповідності до діючого переліку абсолютних медичних протипоказань до прийому абітурієнтів

у ВНЗ, але з урахуванням необхідності, за умови вдалого вступу на навчання, проходження польових навчальних практик влітку.

Мета програми: забезпечити теоретичну та практичну підготовку висококваліфікованих кадрів, які б набули базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки, педагогіки та методики освіти, здатності до виробничої і педагогічної діяльності в умовах загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів.

Характеристики програми:

- предметна область (галузь знань): 0401 «Природничі науки»;
- основна зорієнтованість програми: на особистість, прикладна; можливе продовження навчання в магістратурі, на спеціаліста за географічними спеціальностями та спеціалізаціями (рекомендовано) або іншими спеціальностями (крім медичних та юридичних);
- спрямованість програми: комбінована (академічно-прикладна);
- відмінності від інших подібних програм: посилена практична, геоінформаційна та картографічна підготовка, можливе стажування на підприємствах та у вищих навчальних закладах за кордоном.

Програмні компетентності.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна готує студентів за напрямом підготовки 6.040104 «Географія» як соціальних особистостей, здатних вирішувати певні проблеми і задачі діяльності за умови оволодіння системою програмних компетентностей. Серед професійних компетентностей основними є такі: системного географічного мислення, геоінформаційна, картографічна, природничо-географічна, суспільно-географічна, рекреаційно-туристично-географічна, територіально-аналітична, моделювання та прогнозування територіального розвитку природи та суспільства тощо.

Програмні результати навчання.

Дослідницькі результати: збір, обробка, аналіз і систематизація наукової та технічної інформації для вирішення географічних завдань (користуватися сучасними системами наукової інформації; планувати і проводити наукову роботу, що пов'язана з проблемами сучасної географії та картографії; обробляти масиви отриманих наукових даних, використовуючи різні види географічного моделювання), проведення досліджень і аналіз отриманих результатів (вміти планувати, організовувати та проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження, вміти вибрати місце, спланувати та створити репрезентативну мережу пунктів спостережень за параметрами навколишнього середовища, готувати звіти).

Проектувальні результати: визначати вимоги до спеціальних,

електронних, загальногеографічних карт, кадастрових планів (тематичне навантаження, легенди, способи зображення), користуватися сучасною методикою створення електронних карт; вміти визначати основні напрямки, параметри та норми оптимального природокористування та охорони природи; вміти проводити пошук, збір, узагальнення та аналіз статистичної інформації, створення баз статистичних даних.

Організаційні результати: упорядкування та організація робіт, обґрунтування їх послідовності, організувати і планувати роботу з урахуванням виробничих інтересів, вміти визначати шляхи розвитку певних природних та соціально-економічних систем, вміти формулювати завдання та визначати перспективи соціально-економічного розвитку територій, складати плани, моделі та прогнози територіальної організації суспільства, управління регіональних розвитком.

Технологічні результати: побудова загальнонаукових та спеціальних картографічних моделей на геосистемних принципах, оформлення картографічних творів з використанням прогресивних методів та технологій (засобів комп'ютерного дизайну, ГІС-пакетів, комп'ютерних засобів моделювання); використовуючи дані про розподіл основних фізико-географічних характеристик, вміти аналізувати і оцінювати вплив географічних властивостей регіону на характер та оптимальність природокористування; володіти методами і прийомами аналізу та якісної і кількісної оцінки генезису, еволюції і тенденції розвитку об'єктів та явищ навколишнього природного середовища; використовуючи методи дистанційного зондування Землі, вміти розпізнавати географічні об'єкти і процеси та застосовувати їх для аналізу параметрів навколишнього природного середовища; застосовуючи методи суспільно-географічних досліджень, вміти аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства; вміти визначати, передбачати та моделювати зміни характеристик природного середовища під впливом різних типів господарської діяльності; володіти методами моделювання географічних та геоecологічних об'єктів, процесів та явищ навколишнього природного середовища; володіти навичками комплексного суспільно-географічного аналізу територій.

Контролюючі результати: оволодіння сучасною методикою педагогіки і наставництва (проводити навчальні заняття, екскурсії та інші форми навчальної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах на основі сучасних науково-педагогічних досягнень, розробка методики проведення виховних заходів у середній школі), забезпечення навчання та своєчасної перевірки знань (виявляти форми і методи педагогічного впливу, обирати типи уроків); вміти застосовувати знання при вивченні природних явищ, що призводять до змін стану природних об'єктів, процесів, явищ; використовуючи фахові знання, вміти проводити експертизи та складати географічні, геоecологічні та екологічні висновки, акти та рекомендації; вміти давати оцінку соціально-економічному розвитку територій, складати плани та прогнози регіонального і демографічного розвитку.

Прогностичні результати: володіння методами географічного аналізу і

прогнозування в професійній діяльності (використовувати особисті знання для оцінки і прогнозу подій і явищ в природному середовищі, оцінювати вплив навколишнього середовища на людину, суспільство і виробництво).

Технічні результати: застосовуючи прогресивні методи і технології; вміти одержувати стандартну географічну інформацію шляхом стаціонарних, напівстаціонарних та польових географічних досліджень та моніторингових спостережень; використовуючи цифрові дані, алгоритми, карти, вміти користуватися комп'ютерними та географічними інформаційними системами на рівні користувача; використовувати спеціальне програмне забезпечення для обробки статистичних даних та отримання нової інформації.

Придатність до працевлаштування.

Фахівець, підготовлений до роботи за спеціальністю 6.040104, може залучатись до таких видів економічної діяльності (за ДК 009:2010):

Код	Назва	NACE (Rev. 1.1)	ISIC (Rev. 4)
J	ІНФОРМАЦІЯ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ		J
63	Надання інформаційних послуг		63
63.1	Оброблення даних, розміщення інформації на веб-вузлах і пов'язана з ними діяльність; веб-портали		631
M	ПРОФЕСІЙНА, НАУКОВА ТА ТЕХНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ		M
72	Наукові дослідження та розробки		72
72.1	Дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук		721
72.19	Дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук	73.10*	7210*
P	ОСВІТА		P
85	Освіта		85
85.3	Середня освіта		852
85.31	Загальна середня освіта	80.21	8521
85.5	Інші види освіти		854
85.51	Освіта у сфері спорту та відпочинку	80.42*	8541
		92.62*	8541
		93.05*	8541
85.52	Освіта у сфері культури	80.42*	8542
		92.34*	8542
85.59	Інші види освіти, н. в. і. у.	80.42*	8549*
85.6	Допоміжна діяльність у сфері освіти		855
85.60	Допоміжна діяльність у сфері освіти	74.14*	8550
R	МИСТЕЦТВО, СПОРТ, РОЗВАГИ ТА ВІДПОЧИНОК		R
91	Функціонування бібліотек, архівів, музеїв та інших закладів культури		91
91.04	Функціонування ботанічних садів, зоопарків і природних заповідників	92.53	9103
S	НАДАННЯ ІНШИХ ВИДІВ ПОСЛУГ		S
94	Діяльність громадських організацій		94

Фахівець здатний виконувати зазначену професійну роботу (ДК 003-2010):

2148.2	Картографи та топографи
232	Викладачі середніх навчальних закладів
2320	Викладачі середніх навчальних закладів
2431.2	Архіваріуси та зберігачі у музеях та бібліотеках
2442.2	Археографи, археологи, географи, кримінологи, палеографи та соціологи
3439	Асистент географа
3439	Асистент географа (політична географія)
3439	Асистент географа (фізична географія)
3439	Асистент географа-економіста
3439	Асистент фахівця з міського та районного планування
3439	Асистент фахівця з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
3439	Громадський інспектор з використання та охорони земель
3439	Інженер-інспектор
33	Фахівці в галузі освіти

Фахівець може займати первинні посади:

Код КП	КОД ЗКПШТР	ВИПУСК ДКХП	Професійна назва роботи
2148.2	22915	18, 74	Картограф
2148.2	22918		Картограф-укладач
2148.2			Фахівець з геосистемного моніторингу навколишнього середовища
2148.2			Фахівець з дистанційного зондування землі та аерокосмічного моніторингу
2149.2	22364	1	Інженер з охорони навколишнього середовища
2320	25157		Вчитель середнього навчально-виховного закладу
2442.2	-		Географ
2442.2			Географ (політична географія)
2442.2			Географ (фізична географія)
2442.2	-		Географ-економіст
2442.2			Фахівець з міського та районного планування
2442.2			Фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
2442.2			Фахівець з управління природокористуванням
2320	25157		Вчитель середнього навчально-виховного закладу
3439			Асистент географа
3439			Асистент географа (політична географія)
3439			Асистент географа (фізична географія)
3439			Асистент географа-економіста
3439			Асистент фахівця з міського та районного планування
3439			Асистент фахівця з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки
3439			Громадський інспектор з використання та охорони земель

Можливості подальшого навчання.

Після закінчення навчання за напрямом підготовки 6.040104 «Географія» випускники можуть продовжити навчання на 5 курсі для здобуття кваліфікації магістра чи спеціаліста за спеціальностями 8(7).04010401 «Географія», 8(7).04010402 «Економічна та соціальна географія», 8.04010406 «Географія рекреації та туризму», іншими спеціальностями (як географічного, так і іншого напрямку) у вищих навчальних закладах України чи за кордоном.

Стиль викладання, навчання та система оцінювання.

Серед основних підходів до навчання є такі: особистісно-орієнтовані та самонавчання з елементами самостійної роботи. Поряд з традиційними методами та технологіями використовуються і новітні – активні, комунікативні, проблемні. Серед традиційних методів перевага віддається пояснювально-ілюстративному, частково-пошуковому, дослідницькому, проблемних лекцій, аналіз ситуацій, мозковий штурм. Серед новітніх – ділові та імітаційні ігри, ігрове проектування, стажування, тренінг, акваріум.

Методи оцінювання, що застосовуються під час поточного контролю знань та умінь: поточний модульний тестовий контроль, захист практичних, лабораторних, семінарських занять, індивідуальні розрахункові та творчі роботи з презентаціями. Для окремих дисциплін передбачено виконання з наступним захистом курсових робіт.

Вивчення всіх дисциплін закінчується складанням підсумкового модульного контролю (залікового чи екзаменаційного). Для кожного навчального року передбачена суттєва практична підготовка (1 курс – навчальна природничо-наукова практики, 2 курс – навчальна професійно-орієнтована практика, 3 курс – виробнича і педагогічна практики, 4 курс – педагогічна практика) з обов'язковим оприлюдненим захистом результатів практичного навчання. Для студентів заочної (дистанційної) освіти широко залучаються контрольні роботи.

Завершальним етапом оцінювання здобутих студентом результатів є оприлюднений захист кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні Державної екзаменаційної комісії.

Форми атестації здобувачів вищої освіти.

На державну атестацію виносяться система компетентностей, що визначена в освітньо-професійній програмі та система блоків відповідних змістових модулів.

Вид підсумкової роботи – кваліфікаційна робота бакалавра, яка передбачає проведення аналізу, моделювання та прикладне дослідження процесів і об'єктів, актуальних питань, проблем у географічній галузі знань, практичної апробації отриманих результатів, оприлюднення отриманих результатів на конференціях та семінарах регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівнів.

Державна атестація студентів проводиться на основі аналізу успішності навчання, оцінювання якості вирішення випускниками задач діяльності, що передбачені освітньо-професійної програмою, та рівня сформованості компетентностей вирішувати задачі діяльності, які можуть виникнути. Атестацію випускників бакалавратури після виконання студентом навчального плану в повному обсязі здійснює Екзаменаційна комісія у формі захисту кваліфікаційної роботи.